

Verken je ruimte

Duizend collega's van SPO Utrecht onderzoeken
het onderwijs van de 21ste eeuw

16 maart 2015
conferentie 'Verken je ruimte'

“Ja, ik heb wel zin in die
toekomst!” Loes Zwart

Pagina 5

Inleiding

„DeFabrique is een prachtige plek uit het verleden, waar we met alle collega's kijken naar de nabije toekomst. Wat moeten we onze leerlingen nú bieden, zodat zij in de toekomst goed kunnen leren? In ons Koersplan hebben we geprobeerd te vertellen hoe ons onderwijs van de 21ste eeuw er uit zou kunnen zien, maar dat is niet makkelijk. We hebben daarom ook leerlingen gevraagd hoe zij denken dat scholen er in de toekomst uitzien. Ik raad je aan de filmpjes te bekijken, ze zijn erg leuk en verrassend. Je ziet kinderen heel diep nadenken en dan peinzend zeggen 'ik hoop niet dat álles gedigitaliseerd wordt, want dat is saai'. En heel praktisch: 'een schrift en een pen doen het altijd'. En ze vinden dat KidZcity altijd moet blijven. Ik hoop dat je nieuwe dingen hoort, met elkaar in dialoog raakt, ik hoop dat jullie een fantastische dag hebben... Pak je ruimte en geniet!”

Thea Meijer, voorzitter CvB van SPO Utrecht

Inhoudsopgave

Collega's over hun inspiratie	4
Ellen Emonds	6
Beeldverhaal	8
Workshops	10
Beeldverhaal	12
Workshops	14
André Kuipers	16
Collega's over hun inspiratie	18
De cijfers	20

“IN DE OGEN VAN DE
ANDER ZIE IK OOK
MIJN EIGEN GEZICHT”

**NIELS TERHALLE, DAGVOORZITTER, DICHTER EN LEERKRACHT
GROEP1/2 OP OBS DE KOEKOEK**

Out of the box, fascinerend en verrassend

Mireille Tienhoven (46)

Leerkracht groep 3 Kees Valkenstein-school

Ik heb de workshop van Cornelia Kool gevolgd. Het woord 'eigenwijs' is me het meest bijgebleven. Eigenlijk doen we alles volgens de regels en dat is precies waar ik mee worstel. Ik wil wel 'out of the box' denken, maar in het onderwijs is 'in the box-denken' onderdeel van de cultuur. Ik wil mijn passie volgen, Cornelia daagde me uit om op mezelf te vertrouwen. Ik voel me gesteund en tegelijk voel ik me uitgedaagd.

Tobias van der Zee (35)

Leerkracht groep 1/2 Jenaplanschool Wittevrouwen

De workshop van Kees Meijlink over kritisch denken was erg interessant. Echt om over na te denken. Het is fascinerend om te merken hoe verschillend iedereen omgaat met dit onderwerp en ook hoe kinderen er tegenaan kijken. Kritisch denken is dat je leert nadenken en analyseren, zodat je de meeste problemen kunt oplossen. Het inspireert me. Ik leer kleuters zelfstandig te worden en als ze spelen gaat dat heel natuurlijk. Het is een leuk idee om de kleuters een probleem te geven, dat ga ik uitproberen!

Florien Bakker (41)

Leerkracht groep 3 obs Vleuterweide

Ik weet eerlijk gezegd nog niet wat ik heb aan de workshop over de 21st century skills. Maar hij was heel interactief en ik vind het heel fijn om op deze manier contact te hebben met collega's van andere scholen.

Mark Olijslagers (25)

Vakleerkracht gym obs De Klim

De speech van Ellen Emonds was verrassend. Dat je als docent ook kunt worden buitengesloten... Het is zo gewoon dat je soms 'moeilijke' leerlingen laat afkoelen, het is echt een eyeopener voor mij dat het ook anders kan."

Loes Zwart (57)

Adjunct-directeur van obs Kaleidoskoop

Het is heel inspirerend te bedenken waar de toekomst naartoe gaat. In dit digitale tijdperk verdwijnen banen en dat gaat zo razendsnel, we weten nog zo weinig. Ik heb vijftien jaar ervaring en ja, ik heb wel zin in die toekomst. We moeten goed nadenken hoe we het gaan doen, welke weg we inslaan. Deze dag is heel inspirerend, het maakt iets los bij mij.

“NIEMAND WORDT BUITENGESLOTEN. NERGENS. NOOIT.”

ELLEN EMONDS, LEERKRACHT EN DOCENT PEDAGOGISCHE TACT

Ellen Emonds

Tactvol handelen, pedagogische tact, is zoveel mogelijk het perspectief van de leerlingen innemen, constant bezig zijn het juiste te doen in de ogen van kinderen. Als leerkracht kun je investeren in je relatie met leerlingen, zodat zij zelfsturend kunnen zijn.

Uit hoe je bent opgegroeid, wat je hebt meegemaakt, haal je je waarden. Mijn handelen in de klas wordt bepaald door waar ik als mens voor sta. Achteraf weet ik, dat de dood van mijn zus, toen ik twaalf was, hierop van invloed is geweest. Pedagogische tact gaat altijd om authenticiteit. Ik heb het uitgebouwd tot een visie op zich, die draait om volledige verantwoordelijkheid voor jezelf.

Ik krijg na mijn lezing vaak twee soorten reacties: de ene groep is dolenthousiast en heeft zin om meteen aan de slag te gaan.

De andere groep vraagt: ‘Maar hóe dan? Ik heb ook zo’n kind in de klas, hoe pak ik die aan?’ Ik beantwoord nooit een ‘hoe’-vraag, die kán ik niet beantwoorden, want ik ken de leraar niet en ik ken de kinderen niet.

Pedagogische Tact werkt alleen als je er zelf mee aan de slag gaat. En het vraagt veel van een docent: openheid, kwetsbaarheid. In eerste instantie is dat niet voor iedereen weggelegd, maar ik denk wel: iedereen kan het. Ook de topleerkrachten die toch een verdieping willen. Je bent immers nooit uitgeleerd.

Je kwetsbaar opstellen is best eng. Maar in de training leer je dat stap voor stap.

Ellen Emonds is leerkracht op een ErvaringsGerichte Basisschool in Boxmeer, docent pedagogische tact bij het Nivoz, Leraar van het jaar 2012, columnist. Het traject pedagogische tact bij het Nivoz draait om persoonlijke ontwikkeling, in vijf bijeenkomsten/studiedagen.

Meer weten?

www.ellenemonds.nl en [en nivoz.nl/trajecten/pedagogische-tact/](http://en.nivoz.nl/trajecten/pedagogische-tact/)

Beeld verhaal

◀ Designworkshop pedagogisch klimaat en 21st century skills

▼ Hatice, Sara en Yasmine deden een powerpoint over obs De Panda

▼ Waar gaan we naartoe?

◀ Het Mobiele Naaiatelier

▲ De Scubabianchi, een auto als aquarium

Véél meer tijd voor de introductie

Workshop Begrijpend lezen 2.0

Geconcentreerd overleggen collega's over een goede introductie bij de tekst. De zon stroomt naar binnen door de oude fabrieksramen. Ze hebben veel aantekeningen gemaakt, want hier hoor je praktische tips om in je eigen klas mee aan de slag te gaan. Workshopleider Marjolein van Oenen: „Nu is begrijpend lezen nog vaak: korte introductie, lezen, vragen beantwoorden. Modellen gebeurt maar weinig, terwijl de leerkracht als rolmodel heel belangrijk is. Door vóór te doen hoe jij omgaat met een tekst, leren de kinderen de juiste strategie.”

„Veel kinderen vallen uit bij begrijpend lezen door hun beperkte woordenschat en achtergrondkennis. Geef dus voordat je met

de tekst begint, een boeiende introductie van het onderwerp, met een filmpje, door met je groep overleggen en de moeilijke woorden te behandelen. Dan hebben de kinderen voldoende kennis om de tekst beter te begrijpen. Ik gebruik de teksten van Nieuwsbegrip, maar heb veel meer aandacht voor de introductie en bij mij krijgt ook het modellen meer nadruk. Ik kom graag een teamscholing verzorgen!”

“IK VIND HET MOOI OM MIJN KENNIS OVER TE BRENGEN AAN COLLEGA'S”

MARJOLEIN VAN OENEN, LEERKRACHT GROEP 6B OP OBS WATERRIJK

Meer weten?
marjolein@obswaterrijk.nl

“WE GAAN VANDAAG VOOR ONTWICHTENDE CREATIEVE UITSPATTINGEN”

SANNE KUYT, LEERKRACHT GROEP 8 OP OBS PANTARIJN

Meer weten?
Wil je het boek ‘Manifest tegen plofkinderen’ lezen? Mail naar hallo@sannekuyt.nl of kijk op www.sannekuyt.nl. Meer over ‘Design Thinking’ vind je op internet.

Manifest tegen plofkinderen

Workshop Creativiteit in het onderwijs

„In de loop van de jaren vergeten veel leerkrachten waaróm ze leraar wilden worden. Met ‘Design Thinking’ herontdek je je eigen krachten. Ikzelf werd leraar, omdat ik de wereld in de klas wilde brengen... Als we teruggaan naar de essentie, is lesgeven het aanboren van nieuwsgierigheid bij kinderen. Kinderen worden volgestouwd met kennis waarvan ik me weleens afvraag of het wel blijft hangen. Als we de helden uit ons privéleven in de klas brengen, soms absurdistisch out of the box-denken, brengen we creativiteit in ons onderwijs.”

Dat kan met Design Thinking, volgens Sanne

Kuyt ‘een geweldige manier om de rebellie aan te boren bij leerkrachten, als contragewicht voor alle dingen die moeten’. Maar het valt in de praktijk niet mee, zomaar ineens. Een doel is zó bedacht ‘Ik zou wel een gymaal willen’. Of ‘meer ruimte’ in het lesprogramma. De opdracht van Sanne is zo brééd mogelijk te denken, maar om alle realiteit zomaar los te laten... Collega's gaan op hun knieën op de betonnen vloer, met een groot wit vel. En schrijven in een paar minuten ideeën op. En om die niet te vergeten, maken Saskia van den Brink en Annette de Leeuw met van Obs De Hoge Raven met hun telefoon een foto van hun flap, heel 21ste eeuws.

Beeld
verhaal

◀ Afsluitende quiz door DNL-theatercollectief

▲ Leraren kunnen karten!

▲ Presentaties van scholen

◀ Presentaties van scholen

Verrijk je onderwijs én jezelf

Workshop De inzet van social media

„Mijn onderwijs is breder en creatiever geworden door de inspiratie die ik opdoe met sociale media,” vertelt Maïke Douglas.

„Het verrijkt je onderwijs. Er zijn social-mediagroepen waarbij je je als leerkracht kunt aansluiten om ideeën op te doen. Ik wil collega's laten zien wat je kunt doen met sociale media, met leerlingen, maar ook wat je zelf als leerkracht kunt doen.”

In hoog tempo worden de deelnemers van de workshop langs tientallen ideeën geleid om sociale media te gebruiken in hun onderwijs. Raken ze overvoerd of juist geïnspireerd? Uit de praktische vragen die ze stellen blijkt dat velen al werken met sociale media in de klas. „Voor kinderen zijn sociale media leuk en interessant en... we moeten kinderen immers opleiden voor beroepen die er nu nog niet zijn?

“DE 140 TEKENS VAN TWITTER KUN JE PRIMA GEBRUIKEN OM JE LEERLINGEN EEN SAMENVATTING TE LATEN MAKEN”

MAIKE DOUGLAS, LEERKRACHT GROEP 1/2 OP DE PRINSES MARGRIETSCHOOL

Meer weten?

Stuur een mail aan info@jufmaike.nl, bekijk haar Prezi <http://bit.ly/1CaWCYU> en haar Pinterestpagina <http://bit.ly/1Gx6Vnl> en de Symbaloo pagina: <http://bit.ly/1p0zFol>

Wij moeten ze dus nú leren om te gaan met privacy en ze mediawijsheid bijbrengen.”
Jessy Bakker van Jenaplanschool Witevrouwen: „We hebben het goed geregeld op school, met een eigen pagina op de schoolwebsite, zo houden we met kinderen contact.”

Twitter-ideeën zijn er genoeg: de 140 tekens gebruiken om kinderen de kern van een verhaal onder woorden te laten brengen, via Twitter reageren op huiswerkvragen, de leuke actie van obs De Klimroos, die gratis boeken verstopte in de wijk en hints gaf met foto's via Twitter...

Hecht en gelijkwaardig team

Workshop Stichting LeerKRACHT en de praktijk op de Maaspleinschool

De groep begint meteen met een bordsessie, een belangrijk instrument in de methodiek LeerKRACHT. Sandra 't Hooft leidt. „We stellen samen doelen voor deze workshop op, zodat je als deelnemer heel concreet kunt zien hoe het werkt. Na wat informatie doen we een carroussel, dan zijn wij beschikbaar voor vragen, en we rouleren elke acht

minuten. Als afsluiting gaan we weer terug naar het bord om te evalueren en de vraag te beantwoorden: hoe zou je dit zelf op je eigen school ruimte kunnen geven.”

De workshop wordt gegeven door (op de foto van links naar rechts) Marco Murk (directeur) Sandra 't Hooft (leerkracht) en Thirsa Veltrop (coach) en als expert Tessa Brummelkamp. Sandra 't Hooft: „LeerKRACHT maakt je als team hechter en onderling gelijkwaardiger. Ik ben heel enthousiast, het werkt écht en het is leuk om dat over te kunnen brengen aan collega's van andere scholen.”

Corrina Pos, leerkracht op de Rietendak-school reageert na afloop: „Mooi om te zien hoe de Maaspleinschool het doet, zo raak je als leerkracht geïnspireerd. Ik zie het niet meteen zitten voor onze school, maar ik neem wél het mooie idee mee om kort en staand te vergaderen!”

“SAMEN EEN LES VOORBEREIDEN GEEFT JE RUIMTE EN HET IS FIJN OM DAT NIET NU EENS NIET ALLEEN TE DOEN”

SANDRA 'T HOOFT, LEERKRACHT GROEP 7 EN IB'ER OP DE MAASPLEINSCHOOL

Meer weten?

www.stichting-leerkracht.nl of mail naar directie@maaspleinschool.nl

André Kuipers

Als we de wereld beter willen maken, moeten we nieuwe dingen verzinnen. Jonge mensen zijn daar goed in. Ik vertel daarom graag voor deze zaal vól leraren over ruimtevaart: ruimtevaart is spannend, avontuurlijk en alles is techniek. Kinderen van 7 jaar willen al dolgraag astronaut worden, zij vinden dat schitterend! Ook bij mij was het een jongensdroom. Om het enthousiasme van die jonge kinderen voor ruimtevaart te behouden, hebben we leraren nodig. Zij moeten het doen, zij kunnen er aan bijdragen dat kinderen van groep 1 tot en met de universiteit zich voor wetenschap blijven interesseren. Ik hoop dat door mijn lezing leerkrachten zien dat ruimtevaart niet moeilijk of ongrijpbaar is, dat je veel kunt uitleggen met simpele proefjes. Je hoeft echt zelf geen technicus te zijn om techniek uit te leggen. Want die ruimtevaart gebruiken we allemaal, we luisteren dagelijks naar het weerbericht, gebruiken autonavigatie. Wist je dat de niersteenvergruizer ooit was bedoeld voor ruimtevaart, en ook de anti-kraslaag op brillenglazen komt uit de ruimtevaart... Om uit te leggen hoe druk werkt tijdens de lancering, ga je naar een pretpark, of je kunt een emmertje water aan een touw rondzwaaien. Gewichtloosheid? Zweef eens onder water... We hoeven niet bang te zijn voor robots. Die laten we namelijk gevaarlijke dingen doen en eindeloos tellen en meten.

Je leert als astronaut allerlei vaardigheden toepassen uit een ánder vakgebied dan je eigen achtergrond. Piloten, ingenieurs, artsen zijn allemaal welkom in de ruimte. Jongens én meisjes! Eerlijk gezegd hebben kinderen meer verstand van ruimtevaart dan volwassenen... En ik kom graag langs bij obs Apollo11, binnenkort!

Meer weten?

www.andrekuipers.nl

“DE VLOER IS WAAR JE
JE KIN NAARTOE RICHT”

ANDRÉ KUIPERS, ASTRONAUT

Waardevol, inspirerend en gezellig

Bianca Mulders (47)

Leerkracht groep 1/2 van obs Tuindorp

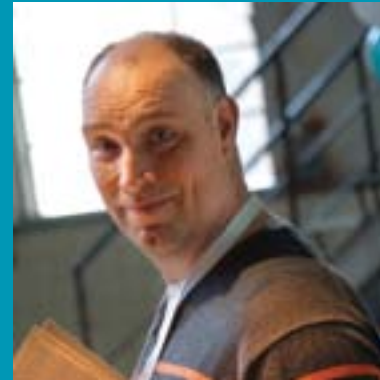
De speech van Ellen Emonds kwam zó binnen bij mij, dat is precies wat ik ook wil, waarom ik leerkracht ben geworden! De rondleiding door DeFabrique was ook geweldig, wat een fantastische man, hoe hij met ons als groep omging: 'doorlopen, opletten'. Dat zouden wij ook vaker in de klas moeten doen, zei een collega...

Marjan van Grieken (33)

Adjunct directeur Prof. Kohnstamm-school

Als je een kind niet goed begrijpt in je klas, vraag je dan af welk levensverhaal er achter zit. Dat vertelde Cornelia Kool tijdens haar workshop Pedagogische ruimte. Deze dag gaat om zaken die verder gaan dan alleen onderwijs. Ik vond dat heel waardevol, die visie neem je mee naar school, die overtuiging moet in je zitten, elke dag, en niet alleen in je schoolplan staan beschreven.

Wim van Hoorn (45)

Conciërgie obs Overvecht, locatie Beiroetdreef

Ik vind alles inspirerend, ook de goede organisatie van vandaag. Ik ga overal kijken en pik van alles mee en het is leuk om te horen hoe andere collega's deze dag beleven. De rondleiding door DeFabrique was zó indrukwekkend en ik heb een foto van mezelf naast André Kuipers, geweldig!

Niels Terhalle (37)

Leerkracht groep 1/2 obs De Koekoek, gedragsspecialist, dichter en dagvoorzitter.

De boodschap van Ellen Emonds is heel mooi, eigenlijk weet je wel wat goed is en kinderen weten dat zelfs nog beter. Mijn 'zijn' past daar in, ik ben nog altijd een jongetje van 6, met 31 jaar levenservaring. Mijn alter ego is juffrouw Truus: de kinderen kiezen 's morgens wie ik ben. Je voelde in de middag dat het gezellig was op de conferentie, een beetje geiten samen, dat is goed. Ik mis dat soms in onze maatschappij.

De cijfers

1000 appels
1052 badges
36 workshops
1198 ontvangen e-mails
27 dozen met presentjes

90 kilo bloembollen
10 bouwhekken
één gouden sofa
één raket
2000 post-its

8 maanden voorbereiding
150 ballonnen
3 klankbordgroepbijeenkomsten
2625 borrelhapjes

Colofon

SPO Utrecht

Kaap Hoorndreef 36
3563 AT Utrecht

website www.spoutrecht.nl
email info@SPOtrecht.nl
telefoon 030 - 265 26 40

Productie, interviews en eindredactie

Gerry van der Lit journalistiek, mediaprojecten, communicatie

Vormgeving Roquefort Ontwerpers, Utrecht

Fotografie Marc Meijer / marc photolgraphics

Niets uit deze uitgave mag zonder schriftelijke toestemming vooraf worden overgenomen.

spo

Utrecht

Kijk ook op [#verkenjeruimte](https://twitter.com/verkenjeruimte)